

**RAQAMLI TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA O'ZBEKISTON BANK
TIZIMI: INTERNET VA MOBIL BANKING XIZMATLARINING
IQTISODIY TA'SIRI VA RIVOJLANISH TENDENSIYALARI**

Muxitdinova Moxira Shovkat qizi

O'zbekiston Respublikasi

Bank-moliya akademiyasi tinglovchisi

Annotatsiya. Ushbu maqolada raqamli transformatsiya sharoitida O'zbekiston bank tizimida internet va mobil banking xizmatlarining rivojlanish tendensiyalari hamda ularning iqtisodiy ta'siri tahlil qilingan. Tadqiqotda raqamli bank xizmatlarining mijozlarga qulaylik yaratish, operatsion xarajatlarni kamaytirish, moliyaviy xizmatlar qamrovini kengaytirish va banklar faoliyati samaradorligini oshirishdagi o'rni yoritilgan. Shuningdek, internet va mobil banking xizmatlarini rivojlantirishga ta'sir etuvchi omillar, mavjud muammolar hamda istiqboldagi rivojlanish yo'nalishlari ko'rib chiqilgan. Tadqiqot natijalari O'zbekiston bank tizimida raqamli texnologiyalarni yanada takomillashtirish va zamonaviy bank xizmatlarini rivojlantirish bo'yicha ilmiy-amaliy tavsiyalar ishlab chiqishga xizmat qiladi.

Kalit so'zlar: raqamli transformatsiya, bank tizimi, internet banking, mobil banking, raqamli bank xizmatlari, moliyaviy texnologiyalar (FinTech), iqtisodiy ta'sir, bank samaradorligi, mijozlar tajribasi, innovatsiyalar, O'zbekiston.

Abstract. This article examines the economic impact and development trends of internet and mobile banking services in the banking system of Uzbekistan under the conditions of digital transformation. The study analyzes the role of digital banking services in improving customer convenience, reducing operational costs, expanding financial inclusion, and enhancing the efficiency and competitiveness of commercial banks. It also identifies the key factors influencing the development of internet and mobile banking, discusses existing challenges, and outlines future development prospects. The findings contribute to a better understanding of the digital transformation of Uzbekistan's banking sector and provide practical recommendations for improving digital banking services and strengthening the country's financial system.

Keywords: digital transformation, banking system, internet banking, mobile banking, digital banking services, financial technology (FinTech), economic impact, banking efficiency, financial inclusion, customer experience, innovation, Uzbekistan.

KIRISH

O'zbekiston Respublikasida bank tizimini raqamlashtirish va raqamli iqtisodiyotni rivojlantirish bo'yicha izchil islohotlar 2020-yildan boshlab yangi bosqichga ko'tarildi. Jumladan, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020-yil 28-apreldagi PQ-4699-son "Raqamli iqtisodiyot va elektron hukumatni keng joriy etish chora-tadbirlari to'g'risida"gi qarorida iqtisodiyot tarmoqlarida zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini keng joriy etish, davlat va moliyaviy xizmatlarni to'liq raqamlashtirish, elektron to'lovlar infratuzilmasini rivojlantirish hamda raqamli xizmatlar ulushini oshirish ustuvor vazifalar sifatida belgilandi. Ushbu qaror bank tizimida internet va mobil banking xizmatlarini takomillashtirish, masofaviy xizmatlarni kengaytirish hamda to'lov tizimlarining samaradorligini oshirish uchun muhim huquqiy asos yaratdi.

Mazkur islohotlarning mantiqiy davomi sifatida O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020-yil 12-maydagi PF-5992-son "2020–2025-yillarga mo'ljallangan O'zbekiston Respublikasining bank tizimini isloh qilish strategiyasi to'g'risida"gi Farmoni qabul qilindi. Ushbu strategiyada davlat ulushi mavjud banklarni transformatsiya qilish, bank xizmatlarini raqamlashtirish, zamonaviy moliyaviy texnologiyalarni keng joriy etish, masofaviy bank xizmatlari ko'lamini kengaytirish, banklar faoliyatida korporativ boshqaruv va risk-menejmentni takomillashtirish hamda moliyaviy xizmatlar sifati va ommabopligini oshirish ustuvor yo'nalishlar etib belgilandi. Xususan, strategiyada 2025-yilga qadar bank tizimida xususiy sektor ulushini oshirish, raqamli bank xizmatlarini kengaytirish va aholining moliyaviy xizmatlardan foydalanish imkoniyatlarini yaxshilash bo'yicha aniq maqsadli ko'rsatkichlar belgilangan bo'lib, bugungi kunda internet va mobil banking xizmatlarining jadal rivojlanishi aynan ushbu islohotlar natijasi sifatida namoyon bo'lmoqda.

So'nggi yillarda jahon moliya tizimida raqamli transformatsiya jarayonlari jadal sur'atlarda rivojlanib, bank xizmatlarini ko'rsatish mexanizmlarini tubdan o'zgartirmoqda. Internet texnologiyalari, mobil ilovalar, sun'iy intellekt, bulutli hisoblash va katta ma'lumotlar (Big Data) kabi zamonaviy yechimlarning bank amaliyotiga joriy etilishi natijasida an'anaviy bank xizmatlari bosqichma-bosqich raqamli platformalarga ko'chmoqda. Mazkur jarayon banklarning operatsion samaradorligini oshirish, xarajatlarni qisqartirish, mijozlarga xizmat ko'rsatish sifatini yaxshilash hamda moliyaviy xizmatlarning ommabopligini ta'minlashda muhim omil hisoblanadi. O'zbekiston bank tizimida ham 2020–2025-yillar davomida raqamli transformatsiya iqtisodiy islohotlarning ustuvor yo'nalishlaridan biri sifatida shakllandi. Ayniqsa, COVID-19 pandemiyasi davrida masofaviy bank xizmatlariga bo'lgan talab keskin ortdi. O'zbekiston Respublikasi Markaziy banki ma'lumotlariga ko'ra, 2020-yilda masofaviy bank xizmatlari (internet va mobil banking) foydalanuvchilari soni 12,3 million nafarga yetib, 2019-yilga nisbatan 19 foizga

oshgan. Shu davrda Markaziy bankning tezkor to'lov tizimi orqali amalga oshirilgan operatsiyalar hajmi mart oyiga nisbatan 31 baravar ko'paygan. Bu esa raqamli bank xizmatlariga bo'lgan ehtiyojning keskin ortganligini ko'rsatadi.

2021–2024-yillarda bank sektorida raqamli xizmatlarni kengaytirish, mobil ilovalar funksionalligini oshirish, masofadan identifikatsiya tizimlarini joriy etish va QR-kod orqali to'lovlarni rivojlantirish bo'yicha keng ko'lamli islohotlar amalga oshirildi. Natijada internet va mobil banking xizmatlari aholining kundalik moliyaviy operatsiyalarining ajralmas qismiga aylandi. Markaziy bank tomonidan e'lon qilingan statistik ma'lumotlarga ko'ra, 2025-yil 1-yanvar holatida O'zbekistonda masofaviy bank xizmatlaridan foydalanuvchilar soni 68 milliondan ortiqni tashkil etdi. Ushbu ko'rsatkich yuridik shaxslar va yakka tartibdagi tadbirkorlar bilan bir qatorda jismoniy shaxslar tomonidan ochilgan masofaviy bank hisoblari va xizmatlaridan foydalanish holatini aks ettiradi. Shuningdek, 2025-yilda O'zbekiston Respublikasi Markaziy banki hamda Osiyo taraqqiyot banki hamkorligida o'tkazilgan moliyaviy inklyuziya tadqiqoti natijalariga ko'ra, respondentlarning 71,17 foizi kamida bitta raqamli to'lovni amalga oshirgan yoki qabul qilgan. Mazkur ko'rsatkich 2021-yilda 39 foizni tashkil etgan bo'lib, to'rt yil davomida raqamli to'lovlardan foydalanish darajasi qariyb 32 foiz punktga oshgan. Bu holat internet va mobil banking xizmatlarining aholining moliyaviy xulq-atvorida tobora muhim o'rin egallayotganligini tasdiqlaydi.

Raqamli bank xizmatlarining kengayishi banklar faoliyatiga ham sezilarli iqtisodiy ta'sir ko'rsatmoqda. Jumladan, operatsion xarajatlar qisqarishi, filiallarga tashriflar sonining kamayishi, xizmat ko'rsatish tezligining oshishi, mijozlar bazasining kengayishi va tranzaksiyalar hajmining ortishi banklar raqobatbardoshligini kuchaytirmoqda.

1-jadval

O'zbekiston Respublikasida internet va mobil banking xizmatlarining asosiy ko'rsatkichlari (2020–2025-yillar)

Yil	Masofaviy bank xizmatlari foydalanuvchilari (mln)	O'sish sur'ati (%)	Raqamli rivojlanishning asosiy natijalari
2020	12,3	19,0	COVID-19 davrida internet va mobil banking xizmatlariga talab keskin oshdi, tezkor to'lov tizimi operatsiyalari 31 baravar ko'paydi.
2021	18,2	48,0	Mobil ilovalar va masofaviy identifikatsiya xizmatlari keng joriy etildi, onlayn to'lovlar hajmi sezilarli oshdi.

2022	29,5	62,1	QR-to'lovlar, P2P o'tkazmalar va elektron hamyonlar ommalashdi, FinTech xizmatlari rivojlandi.
2023	46,8	58,6	Tijorat banklari mobil ilovalari funksiyalari kengaydi, raqamli kredit va depozit xizmatlari yo'lga qo'yildi.
2024	61,2	30,8	Bank xizmatlarining aksariyati mobil platformalar orqali ko'rsatiladigan bosqichga yetdi, onlayn xizmatlar ommaviylashdi.
2025	68,1	11,3	Masofaviy bank xizmatlari foydalanuvchilari soni 68 mln.dan oshdi, internet va mobil banking bank xizmatlarining asosiy kanaliga aylandi.

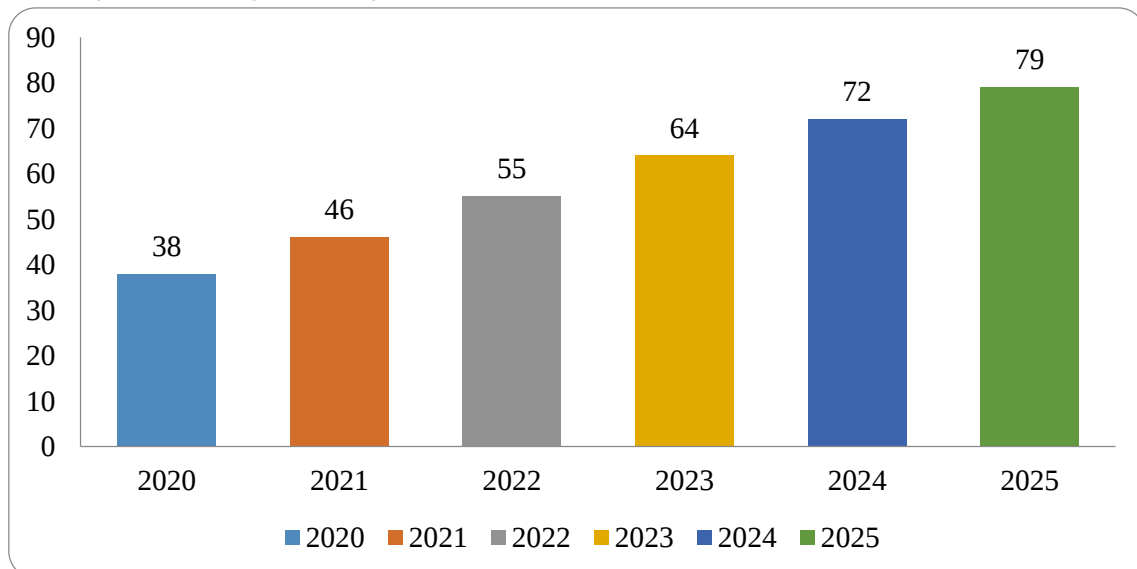
1-jadval ma'lumotlari shuni ko'rsatadiki, 2020–2025-yillar davomida O'zbekiston bank tizimida internet va mobil banking xizmatlaridan foydalanuvchilar soni barqaror o'sish tendensiyasini namoyon etgan. Xususan, 2020-yilda masofaviy bank xizmatlari foydalanuvchilari soni 12,3 mln nafarni tashkil etgan bo'lsa, 2025-yilga kelib ushbu ko'rsatkich 68,1 mln nafarga yetgan. Natijada besh yil davomida foydalanuvchilar soni qariyb 5,5 baravar oshgan. Eng yuqori o'sish sur'atlari 2021–2023-yillarda kuzatilib, bu davrda tijorat banklari tomonidan mobil ilovalar funksiyalarining kengaytirilishi, QR-kod orqali to'lovlar, tezkor to'lov tizimlari hamda masofaviy identifikatsiya xizmatlarining joriy etilishi raqamli bank xizmatlaridan foydalanish darajasini sezilarli oshirdi.

2024–2025-yillarda foydalanuvchilar sonining o'sish sur'ati nisbatan barqarorlashgan bo'lsa-da, internet va mobil banking xizmatlari bank operatsiyalarini amalga oshirishning asosiy vositalaridan biriga aylandi. Bu esa banklarning operatsion xarajatlarini kamaytirish, xizmat ko'rsatish tezligini oshirish, filiallar yuklamasini qisqartirish hamda mijozlarga qulay va uzluksiz xizmat ko'rsatishni ta'minlash imkonini berdi. Shuningdek, raqamli bank xizmatlarining kengayishi aholining moliyaviy xizmatlardan foydalanish darajasini oshirib, mamlakatda moliyaviy inklyuziya ko'rsatkichlarining yaxshilanishiga hamda bank tizimining raqobatbardoshligi va samaradorligini yanada mustahkamlashga xizmat qilmoqda.

Xalqaro tajriba shuni ko'rsatadiki, raqamli bank xizmatlarini rivojlantirish iqtisodiy o'sishni jadallashtirish va moliyaviy inklyuziyani ta'minlashning muhim omillaridan biri hisoblanadi. Xususan, Shvetsiya, Janubiy Koreya, Singapur, Buyuk Britaniya va Xitoy kabi davlatlarda bank operatsiyalarining asosiy qismi raqamli

kanallar orqali amalga oshiriladi. Boston Consulting Group (BCG) ma'lumotlariga ko'ra, rivojlangan mamlakatlarda bank mijozlarining 80–90 foizdan ortig'i mobil ilovalar va internet banking xizmatlaridan muntazam foydalanadi. Shvetsiyada naqd pulsiz to'lovlar ulushi 90 foizdan oshgan bo'lsa, Singapurda bank xizmatlarining qariyb 97 foizi masofaviy kanallar orqali ko'rsatiladi. Bunday natijalar banklarning operatsion xarajatlarini o'rtacha 30–50 foizga kamaytirish, mijozlarga xizmat ko'rsatish tezligini bir necha barobarga oshirish hamda yangi moliyaviy mahsulotlarni qisqa muddatda bozorga olib chiqish imkonini bermoqda.

Shuningdek, Xitoy tajribasi raqamli moliyaviy ekotizimni shakllantirishda internet va mobil banking xizmatlarining strategik ahamiyatini yaqqol namoyon etadi. Statista ma'lumotlariga ko'ra, 2025-yilda Xitoyda mobil to'lovlardan foydalanuvchilar soni 1 milliard nafardan oshgan, raqamli to'lovlar hajmi esa dunyodagi eng yuqori ko'rsatkichlardan birini tashkil etgan. Buyuk Britaniyada UK Finance hisobotiga ko'ra, 2024-yilda faol bank mijozlarining 87 foizi mobil banking xizmatlaridan foydalangan, bank filiallariga murojaatlar soni esa yil sayin kamayib bormoqda. Mazkur tajribalar shuni ko'rsatadiki, raqamli bank texnologiyalarini rivojlantirish nafaqat moliyaviy xizmatlar sifatini oshiradi, balki bank sektorining barqarorligi, raqobatbardoshligi va iqtisodiyotning raqamli transformatsiyasini jadallashtirishga ham xizmat qiladi. Shu nuqtai nazardan, O'zbekiston bank tizimida internet va mobil banking xizmatlarini xalqaro ilg'or tajribalar asosida rivojlantirish, zamonaviy FinTech yechimlarini keng joriy etish hamda mijozlarga yo'naltirilgan raqamli xizmatlar ko'lamini kengaytirish dolzarb ilmiy va amaliy ahamiyat kasb etadi.

1-rasm. O'zbekistonda naqd pulsiz to'lovlar ulushining o'zgarish dinamikasi (2020–2025-yillar)

Diagrammada O'zbekistonda 2020–2025-yillar davomida naqd pulsiz to'lovlar ulushining o'sish dinamikasi aks ettirilgan. Diagramma ma'lumotlari shuni ko'rsatadiki, tahlil qilinayotgan davr mobaynida naqd pulsiz hisob-kitoblar hajmi

izchil ortib borgan. Bunga internet va mobil banking xizmatlarining kengayishi, tezkor to'lov tizimlarining joriy etilishi, QR-kod orqali to'lovlarning ommalashuvi hamda elektron tijoratning rivojlanishi asosiy omillar sifatida xizmat qilgan. Mazkur jarayon bank xizmatlarini raqamlashtirish darajasining oshib borayotganligini hamda aholining zamonaviy to'lov vositalariga bo'lgan ishonchi mustahkamlanayotganini ko'rsatadi.

Diagrammada kuzatilayotgan tendensiya bank tizimida raqamli transformatsiya jarayonlarining iqtisodiy samaradorligini ham tasdiqlaydi. Xususan, naqd pulsiz to'lovlar ulushining ortishi bank operatsiyalarining tezkorligi va shaffofligini oshirish, tranzaksiya xarajatlarini kamaytirish, moliyaviy resurslar aylanishini jadallashtirish hamda yashirin iqtisodiyot ulushini qisqartirishga ijobiy ta'sir ko'rsatmoqda. Shu bilan birga, ushbu ko'rsatkich bank sektorida raqamli infratuzilmani yanada rivojlantirish, innovatsion moliyaviy xizmatlarni kengaytirish va moliyaviy inklyuziyani oshirish uchun muhim asos bo'lib xizmat qiladi.

Raqamli bank xizmatlarining rivojlanishi zamonaviy banklar faoliyatida biznes modelining transformatsiyasiga ham sezilarli ta'sir ko'rsatmoqda. An'anaviy filiallar orqali xizmat ko'rsatish modelidan platformaviy bank tizimiga o'tish natijasida mijozlar uchun xizmatlar uzluksiz va real vaqt rejimida taqdim etilmoqda. Natijada banklar tomonidan hisobvaraqlarni masofadan ochish, onlayn kreditlash, raqamli omonatlar, biometrik identifikatsiya, elektron hujjat aylanishi hamda sun'iy intellekt asosidagi maslahat xizmatlari keng joriy etilmoqda. Mazkur xizmatlar banklarning yangi mijozlarni jalb qilish imkoniyatlarini kengaytirish bilan birga, ularning daromadlilik darajasini oshirish va operatsion risklarni kamaytirishga xizmat qilmoqda.

Shu bilan birga, raqamli transformatsiyaning muvaffaqiyati faqat texnologik infratuzilmaning rivojlanganligi bilan emas, balki aholining raqamli savodxonligi, axborot xavfsizligi, kiberxavfsizlik tizimlarining ishonchliligi hamda raqamli xizmatlarga bo'lgan ishonch darajasi bilan ham belgilanadi. Xalqaro amaliyot shuni ko'rsatadiki, bank tizimida raqamli innovatsiyalarni samarali joriy etish davlat organlari, tijorat banklari, FinTech kompaniyalari va telekommunikatsiya operatorlari o'rtasidagi hamkorlikni kuchaytirishni talab etadi. Shu sababli O'zbekistonda internet va mobil banking xizmatlarini yanada takomillashtirish, ochiq bank (Open Banking) tamoyillarini bosqichma-bosqich joriy etish, raqamli identifikatsiya mexanizmlarini rivojlantirish hamda mijozlar ma'lumotlarini himoya qilishning zamonaviy standartlarini qo'llash bank sektorining barqaror rivojlanishini ta'minlovchi ustuvor yo'nalishlardan biri hisoblanadi.

Xulosa. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, 2020–2025-yillar davomida O'zbekiston bank tizimida amalga oshirilgan raqamli transformatsiya internet va mobil banking xizmatlarining jadal rivojlanishiga xizmat qildi. Masofaviy bank xizmatlaridan foydalanuvchilar sonining izchil ortishi, naqd pulsiz to'lovlar ulushining

ko'payishi hamda raqamli moliyaviy xizmatlarning kengayishi bank sektorida operatsion samaradorlikni oshirdi, mijozlarga xizmat ko'rsatish sifatini yaxshiladi va moliyaviy inklyuziya darajasini sezilarli ravishda kengaytirdi. Xorijiy tajriba tahlili ham shuni tasdiqlaydiki, raqamli bank texnologiyalarining izchil rivojlanishi banklarning raqobatbardoshligini oshirish va iqtisodiyotning barqaror o'sishini ta'minlashning muhim omillaridan biridir.

Shu bilan birga, internet va mobil banking xizmatlarini yanada rivojlantirish uchun bank infratuzilmasini modernizatsiya qilish, kiberxavfsizlik tizimlarini mustahkamlash, sun'iy intellekt va Big Data texnologiyalarini bank amaliyotiga keng joriy etish, Open Banking tamoyillarini rivojlantirish hamda aholining raqamli va moliyaviy savodxonligini oshirish muhim ahamiyat kasb etadi. Ushbu yo'nalishlarda amalga oshiriladigan kompleks chora-tadbirlar O'zbekiston bank tizimining xalqaro moliya bozoridagi raqobatbardoshligini oshirish, innovatsion bank xizmatlari ko'lamini kengaytirish va mamlakatda raqamli iqtisodiyotning barqaror rivojlanishini ta'minlashga xizmat qiladi.

Takliflar. Tadqiqot natijalari asosida O'zbekiston bank tizimida internet va mobil banking xizmatlarini yanada rivojlantirish bo'yicha quyidagi takliflarni ilgari surish maqsadga muvofiq:

1. Tijorat banklarida sun'iy intellekt, Big Data va bulutli texnologiyalar asosidagi raqamli bank xizmatlarini keng joriy etish orqali mijozlarga individual yondashuvni kuchaytirish va xizmatlar sifatini oshirish.
2. Internet va mobil banking xizmatlarining axborot xavfsizligini ta'minlash maqsadida ko'p bosqichli autentifikatsiya, biometrik identifikatsiya hamda zamonaviy kiberxavfsizlik tizimlarini yanada takomillashtirish.
3. Ochiq bank (Open Banking) tamoyillarini bosqichma-bosqich joriy etish hamda banklar va FinTech kompaniyalari o'rtasidagi hamkorlikni kengaytirish orqali innovatsion moliyaviy mahsulotlar sonini ko'paytirish.
4. Qishloq hududlari va chekka aholi punktlarida internet infratuzilmasini rivojlantirish hamda raqamli bank xizmatlaridan foydalanish imkoniyatlarini kengaytirish orqali moliyaviy inklyuziya darajasini oshirish.
5. Aholi va tadbirkorlik subyektlarining raqamli hamda moliyaviy savodxonligini oshirishga qaratilgan o'quv dasturlari va axborot kampaniyalarini muntazam tashkil etish.
6. Raqamli bank xizmatlari samaradorligini baholash bo'yicha yagona monitoring tizimini ishlab chiqish hamda banklar faoliyatini foydalanuvchilar qoniqishi, xizmatlar sifati va raqamli operatsiyalar ulushi kabi ko'rsatkichlar asosida muntazam tahlil qilib borish.
7. Bank xizmatlarini davlatning boshqa raqamli platformalari bilan integratsiyalash, elektron hukumat tizimi, raqamli identifikatsiya va elektron hujjat

almashinuvi imkoniyatlarini kengaytirish orqali mijozlarga kompleks raqamli xizmatlar ko'rsatishni rivojlantirish.

Mazkur takliflarning amaliyotga joriy etilishi O'zbekiston bank tizimida internet va mobil banking xizmatlarining samaradorligini oshirish, banklarning raqobatbardoshligini mustahkamlash, operatsion xarajatlarni kamaytirish hamda mamlakatda raqamli iqtisodiyotning barqaror rivojlanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti. Raqamli iqtisodiyot va elektron hukumatni keng joriy etish chora-tadbirlari to'g'risida: PQ-4699-son qarori, 2020-yil 28-aprel. – Toshkent, 2020.
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti. 2020–2025-yillarga mo'ljallangan O'zbekiston Respublikasining bank tizimini isloh qilish strategiyasi to'g'risida: PF-5992-son Farmoni, 2020-yil 12-may. – Toshkent, 2020.
3. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti. 2022–2026-yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to'g'risida: PF-60-son Farmoni. – Toshkent, 2022.
4. O'zbekiston Respublikasi Markaziy banki. O'zbekiston Respublikasi bank tizimining 2024-yildagi faoliyati to'g'risida yillik hisobot. To'lov tizimlari va masofaviy bank xizmatlari statistikasi. – Toshkent: O'zbekiston Respublikasi Markaziy banki, 2025.
5. Bank for International Settlements. *Annual Economic Report 2024*. – Basel: BIS, 2024.
6. Demirgüç-Kunt A., Ansar S., Klapper L., Singer D. *The Global Findex Database 2021: Financial Inclusion, Digital Payments, and Resilience in the Age of COVID-19*. – Washington, DC: World Bank, 2022. – 236 p. – DOI: 10.1596/978-1-4648-1897-4.
7. Idrees M. Measuring Digital Financial Inclusion Across the Globe // *Qlantic Journal of Social Sciences and Humanities*. – 2024. – Vol. 4, No. 2. – DOI: 10.55737/qjssh.v-iv.24276.
8. International Monetary Fund. *Financial Access Survey Annual Report 2025: Fintech, a Catalyst for Financial Services Access, Innovation, and Growth*. – Washington, DC: IMF, 2025.
9. Khera P., Sahay R., Ogawa S., Ng S., Choi H. Measuring Digital Financial Inclusion in Emerging Market and Developing Economies // *Asian Economic Policy Review*. – 2022. – Vol. 17, No. 2. – P. 213–230.
10. Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD). *OECD Digital Economy Outlook 2024*. – Paris: OECD Publishing, 2024. – DOI: 10.1787/f0b5c251-en.

11. World Bank. *The Global Findex Database 2025: Connectivity and Financial Inclusion in the Digital Economy*. – Washington, DC: World Bank, 2025. – DOI: 10.1596/978-1-4648-2204-9.
12. Maxmudova M. O‘zbekiston bank sektorida raqamli transformatsiya jarayonlari // *Iqtisodiyot va innovatsion texnologiyalar* ilmiy elektron jurnali. – 2023. – URL: <https://iqtisodiyot.tsue.uz/journal/index.php/iit/article/download/311/348>